

СТОЙКО-РАДІЛЕНКО Микола Михайлович (02(14). 05. 1894, с. Великий Буялик Одеського пов. Херсонської губ, нині Березівського р-ну Одеської обл. — 14. 09. 1976, м. Ментона, Франція) — астроном. Премії імені Ж. де Лаланда (1930), імені М.-Ш. Дамузо (1932, 1947) Паризької АН, імені Гузмана Королівської АН Бельгії (1956). Кавалер ордена Почесного легіону Франції (1951). Закінчив Новоросійський університет в Одесі (1916). Відтоді служив у війську. Від 1918 навчався в аспірантурі під керівництвом [О. Орлова](#). 1920 захистив магістерську дисертацію та був відряджений для поглиблення знань за кордон. 1921—24 викладав у ліцеї в м. Плевен (Болгарія). 1924—44 працював астрономом Міжнародного бюро часу в Парижі. 1931 він захистив у Сорбонні докторську дисертацію «*Sur la mesure du temps et les problemes qui s'y rattachent*» («Про вимірювання часу та пов'язані з ним проблеми»). 1944—64 — керівник служби часу Паризької обсерваторії та директор Міжнародного бюро часу. Наукові інтереси присвячені проблемам вивчення нерівномірності обертання Землі, рухів полюсів Землі, ви-

значення всесвітнього часу. Вперше виявив сезонні варіації швидкості обертання Землі (1936); розробив метод обчислення всесвітнього часу, який дав змогу створити так звану шкалу квазірівномірного часу; запровадив у практику інтегрований атомний час (1960), який покладено в основу нинішнього Міжнародного атомного часу.

Основні праці

Вычисление орбиты потока Лирид в 1914 году // Зап. Император. Новорос. ун-та. Физ.-мат. факультет. 1915. Вып. 5; Sur la precision de l'heure des signaux rythmes du Bureau international de l'heure // Comptes rendus hebdomadaires des seances de l'Academie des Sciences. 1926. № 183; Le propagation des ondes radioelectriques cortes // Там само. 1931. № 192 (співавт.); Sur la periodicite dans l'irregula- rite de la rotation de la Terre // Там само. 1937. № 205; Influence des tremblements de terre sur les pendules // Annales Françaises de Chronométrie. 1943. № 13; Sur la variation de la rotation de la Terre et l'inversion de la polarité du champ magnétique terrestre // Comptes rendus hebdomadaires des seances de l'Academie des Sciences. 1953. № 23; Rotation de la terre, phe- nomenes geophysiques et activite du soleil // Bulletin de la classe des sciences. Academie Royale de Belgique. 1969. № 55.

Рекомендована література

1. Стойко-Радиленко Н. М. Воспоминания о Новороссийском университете и об Одесской астрономической обсерватории // Историко-астрономические исследования. 1969. Вып. 10;
2. Корсунь А. Паризький хранитель часу з Одеси // Вісн. НАНУ. 2001. № 8;
3. Блох Ю. И., Рикун И. Э. Смотритель мирового времени Николай Стойко-Радиленко // Геофизический журнал. 2014. Т. 36, № 3.

[В. Г. Каретников](#)

Бібліографічний опис:

Стойко-Радиленко Микола Михайлович / В. Г. Каретников // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891669>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).